

"Klein links" en de verkiezingen

Antwoorden door David Dessers (SAP) en Jan Dumolyn (KP)

Gezien de (inter)nationale ontwikkelingen is het van groot belang dat vanuit links gepoogd wordt om een aantal concrete alternatieven en denksporen op de politieke agenda te zetten. In een aantal omringende landen lijkt dat in mindere of meerdere mate te lukken. Daar is "klein links", al of niet door fusies of het opzetten van bredere samenwerkingsverbanden, erin geslaagd om een rol van betekenis te kunnen spelen (denk aan Die Linke in Duitsland of de SP in Nederland of de Nouveau Parti Anticapitaliste in Frankrijk). Dat is tot op heden, ondanks allerlei pogingen in het verleden, in Vlaanderen niet gelukt. Intussen hangt de SP.A uitgeteld in de touwen en is die partij meer dan ooit diep verdeeld tussen de oude sociaal-democratische vakbondsbasis en de neoliberale stroming die de spreekbuis is van de nieuwe urbane middenklasse ("yuppies").

Vragen kunnen hier rond worden gesteld. We legden deze vragen schriftelijk voor aan David Dessers (Socialistische Arbeiderspartij, SAP), Jan Dumolyn (KP Vlaanderen) en Peter Mertens (PvdA+). Van deze laatste ontvingen we geen antwoord. Blijkbaar had hij belangrijker zaken te doen.

Welke algemene oorzaken kunnen worden aangeduid voor de hardnekkige versnippering en de machteloosheid van de klein-linkse militante groeperingen en partijtjes?

Jan Dumolyn: Deze versnippering hangt natuurlijk samen met historische breukpunten binnen de communistische en radicaal-linkse beweging, zoals de tegenstelling tussen stalinisten, trotskisten etc. Vandaag de dag zijn dit soort oude discussies natuurlijk nog weinig van belang, en ligt het probleem eerder bij de idee die nog steeds bij vele van deze groepen leeft dat zij de leiding van een nieuwe 'voorhoede' zouden zijn.

Wat denkt men te kunnen leren uit de voorbije mislukking en uit de ervaringen in het buitenland?

David Dessers: Enerzijds merken we dat in heel Europa een zelfde type van liberaal beleid wordt opgelegd aan de lidsta-

ten en dat het beleid dus homogeniseert. Anderzijds kan je er niet buiten dat dit neoliberale beleid door nationale regeringen wordt opgelegd, die dat elk op hun eigen manier, afhankelijk van de nationale situatie, doen. Het is dus duidelijk dat er nog steeds sterke politieke verschillen bestaan tussen bijvoorbeeld de verschillende lidstaten van de Europese Unie. Ook als je kijkt naar de opbouw van consequent linkse alternatieven in Europa, kan je enkel maar vaststellen dat het onmogelijk is om er een algemeen geldend model in te vinden. Die Linke groeide voornamelijk uit een links ongenoegen binnen de georganiseerde arbeidersbeweging. De SP is het resultaat van een maoïstisch partijtje dat het roer danig omgooide en mede dankzij een hele lage kiesdrempel een nationale doorbraak wist te forceren. Het Portugese Links Blok komt voort uit een hergroepering of alliantie van drie radicaal linkse stromingen. Respect in Groot-Brittannië was de politieke vertolker van een massale beweging tegen de oorlogsavonturen van Blair in Irak. De NPA in Frankrijk is een verruimingsproces rond de trotskistische LCR, die een relatieve electorale doorbraak kende sinds de eeuwwisseling, na jarenlang vanuit de politieke marge geopereerd te hebben. Met andere woorden, je kan er geen lijn in trekken. Ze ontstaan elk vanuit de eigen politieke

tradities, het eigen historische dispositief aan linkse organisaties en bewegingen, de eigen politieke realiteit.

In België zijn we er sinds de electorale teeloorgang van de KP nooit nog in geslaagd om antikapitalisten te laten verkiezen in onze parlementen. Er werden talloze pogingen ondernomen, van Regenboog, over Debout en Resist, tot CAP. Ze mislukten allemaal. Enkel de Antwerpse Beweging voor Sociale Vernieuwing (BSV) kende een kortstondig succes om daarna opnieuw genadeloos uit elkaar te spatten. Vanwaar deze veelvuldige mislukkingen? Het is natuurlijk moeilijk om er het eerste en laatste woord over te zeggen. Toch enkele mogelijke verklaringen.

Ten eerste is er de ingewikkelde structuur van ons land, die politieke opheldering bemoeilijkt. België kent een systeem van evenredige vertegenwoordiging en wordt bestuurd door Franstalige en Nederlandstalige partijen. Traditioneel stond de sociaaldemocratie sterk in Franstalig België en de christendemocratie sterk in Vlaanderen, waardoor je bijzonder vaak compromisregeringen kreeg die een duidelijke politieke opheldering in de weg stonden. Ook recenter zagen we de paars-groene regeringen, van liberalen, sociaaldemocraten en groenen. Vandaag zitten de drie klassieke politieke families allemaal wel ergens in een regering. Met andere woorden, het heeft in ons land vaak ontbroken aan duidelijke regeringen die zonder excuus of schaamlapje openlijk hun project konden uitvoeren en waarover je dan als kiezer een duidelijk oordeel kon vellen. In Frankrijk kreeg radicaal links een duidelijke boost nadat de gauche-plurielle van Lionel Jospin, een homogeen links samengestelde regeringsploeg van sociaaldemocraten, groenen en communisten, een aanzienlijk

deel van de linkse kiezer teleurstelde ... België is het compromisland bij uitstek, waar er altijd wel een makkelijk excuus klaarligt voor elke regeringspartij.

Voorts is België ook het land bij uitstek van het geïnstitutionaliseerde, haast ingekapselde middenveld. Dat heeft voor- en nadelen. We zijn vaak trots op onze hoge syndicalisatiegraad, die ongetwijfeld ook verband houdt met de geïnstitutionaliseerde rol van onze vakbonden en de dienstverlening die ze bieden. De keerzijde daarvan is echter een traditioneel sterke greep van de apparaten op de achterban. De syndicalisatiegraad in een land als Frankrijk ligt veel lager dan hier. De veelheid aan overheidsgesubsidieerde NGO's is er evenmin aanwezig. Maar dat maakt wel dat er méér ruimte is voor nieuwe initiatieven, nieuwe oriëntaties of zelfs nieuwe organisaties, zoals bijvoorbeeld nieuwe vakbonden als SUD of nieuwe sociale bewegingen op massaschaal, zoals Attac. In België lijkt de situatie daardoor ook op politiek vlak vast te zitten.

Voorts was er de zwakte en interne verdeeldheid van radicaal links tegenover de relatieve sterkte van een historisch extreemrechts netwerk met een rechtstreekse band naar het fascisme van de jaren '30. De grote verschuiving in de politieke situatie is er gekomen als resultaat van een aanhoudende economische crisis in de jaren '80, de verloederding van onze steden, de werkloosheid, etc. Op dat moment is radicaal links er niet in geslaagd om dat ongenoegen langs links te kanaliseren waardoor extreem-rechts met die buit is gaan lopen. Het Vlaams Blok brak het eerst door in de steden en had die doorbraak te danken aan vele vroegere socialistische stemmen van mensen die zich in de steek gelaten voelden door de politieke wereld. Dat dit geen fataliteit hoefde te zijn toonde de Nederlandse SP aan, die rond dezelfde tijd haar intrede deed in het Nederlandse parlement.

Tot slot, *like it or not*, kunnen we enkel maar vaststellen dat de neoliberale politiek hier op een vaak nogal tactische en voorzichtige manier werd doorgevoerd in vergelijking met andere Europese landen. Een voorbeeld. In Duitsland voerde een homogeen linkse regering van sociaal-democraten en groenen het plan-Hartz door dat uiterst agressieve neoliberale soberheid inhield, harder dan wij het hier hebben

gekend. En dat dan nog uitgevoerd door een linkse ploeg! Dat heeft de basis gelegd voor de afsplitsing van het 'Kiesalternatief', dat uiteindelijk leidde tot Die Linke. In België staat daar een compromisregering tegenover, die schijfje per schijfje en communautair verdeeld die maatregelen doorvoert, waardoor de opheldering weer al veel moeilijker blijkt.

Voeg daar nog de hoe dan ook al zwakke communistische traditie, zeker in Vlaanderen aan toe, en je hebt enkele aanzetten tot verklaring. Maar het is geen fataliteit.

politieke taal en stijl en het verlaten van oude dogma's en doctrinaire slogans en manieren om aan politiek te doen, hun vruchten afwerpen. Dat is het geval bij de SP en bij Die Linke.

Is een hergroepering van alle "socialistische" krachten op dit moment mogelijk, zeker gezien het dreigende uiteenvallen van de SP.A, de grote onvrede in met name het ABVV?

David Dessers: De mondiale linkerkant staat vandaag op een kruispunt tussen wat je de opdeling tussen sociaalliberalisme en

Het politieke landschap is méér dan ooit in beweging. Links krijgt haar kans nog wel.

Jan Dumolyn: De ervaringen in het buitenland met radicaal-linkse partijen die enige slagkracht hebben, zijn divers, maar wat vooral opvalt, is dat een duidelijke

consequent links zou kunnen noemen. In Latijns-Amerika zie je de overduidelijke verschillen tussen de politiek die Lula in Brazilië voert of de politiek van Chavez in Venezuela of Morales in Bolivia. De ene tracht een sociale koers te varen onder liberale vlag en blijft vertrekken van een model waarin economische groei moet ge-

realiseerd worden via het in de watten leggen van bedrijven en het vrijmaken van de markten. De andere twee breken op zijn minst in de praktijk met de neoliberale dogma's door bijvoorbeeld hun energiesectoren opnieuw in collectieve handen te nemen, de coöperatieve economie te steunen of grootgrondbezit aan banden te leggen en gronden te herverdelen. Ook in Europa kan diezelfde opdeling gemaakt worden. Ze kwam bijvoorbeeld sterk tot uiting tijdens de campagne rond het referendum over de Europese grondwet in Frankrijk. Delen van de sociaaldemocraten en de Groenen steunden de grondwet, een links front van organisaties en bewegingen wees hem af, wegens veel te liberaal. In België maakte de sociaal-democratie een kleine twintig jaar lang onafgebroken deel uit van de opeenvolgende regeringen. Het zijn net die regeringen geweest die geliberaliseerd en geprivatiseerd hebben dat het geen naam had. In plaats van een steriel discours over de 'eenheid van alle socialistische krachten', kunnen we maar beter rekening houden met deze tweesprong en ons richten op een hergroepering van die linkse krachten die voor sterke openbare diensten zijn, voor een echte sociale herverdeling via o.a. een vermogensbelasting of voor openbare banken die niet op de beurs gaan gokken met het spaargeld van de bevolking.

Jan Dumolyn: Die hergroepering van alle "socialistische krachten" is in elk geval noodzakelijk. Een politieke formatie die onder een duidelijk socialistisch profiel zou opkomen, geen sociaalliberalisme dus maar ook geen ultralinkse retoriek, heeft een groot potentieel en kan kiezers terugwinnen van de rechts-populistische partijen.

Welke rol kan klein links spelen bij het formuleren van een alternatief voor het nog altijd dominante neoliberale discours?

Jan Dumolyn: Het gaat niet zozeer over het bestaande 'klein links', eerder om de ervaringen en inzichten van grote groepen syndicalisten, basismilitanten uit sociale bewegingen, intellectuelen en iedereen die zich niet meer herkent in de bestaande progressieve partijen die in het parlement vertegenwoordigd zijn.

David Dessers: Klein of radicaal links kan daar een belangrijke rol in spelen en doet dat vandaag ook al. De ervaringen van Erik De Bruyn en zijn kameraden in de SP.A tonen in ieder geval aan dat sterke ideeën en argumenten soms zwaarder kunnen wegen dan het aantal leden. Klein links, grote inzet, hoorde ik jaren geleden eens een mevrouw zeggen op één of andere vergadering. En ze had gelijk. Denk de militanten van radicaal links weg en de trekkers van tal van sociale bewegin-

.....
De ervaringen van Erik De Bruyn en zijn kameraden in de SP.A tonen in ieder geval aan dat sterke ideeën en argumenten soms zwaarder kunnen wegen dan het aantal leden.
.....

gen, strijdbewegingen, syndicale delegaties etc. zijn weg. De militanten van de SAP hebben zich de voorbije jaren ondermeer beziggehouden met de opbouw van een linkse en sociale beweging tegen klimaatverandering in ons land. In de grootste bescheidenheid kunnen we vaststellen dat we er daarbij in geslaagd zijn om het gangbare discours hierover in ons land mee te bepalen. Kijk naar de platformen van de twee nationale klimaatbetogingen en je merkt dat het moraliserende vertoog over spaarlampen en dikke truien plaats heeft gemaakt voor een discours voor een sterk openbaar initiatief inzake isolatie, alternatieve technologie, openbaar vervoer etc. Het is maar één van de vele voorbeelden die je kan geven.

De hamvraag is echter hoe radicaal links er ook kan in slagen om verder te gaan dan het formuleren van een alternatief, want dat gebeurt vandaag al. De vraag is hoe radicaal links daarmee een voldoende groot draagvlak zou kunnen opbouwen om op basis van die ideeën ook een politiek alternatief te realiseren. Indien ideeën ook gedragen worden door een massa van mensen in beweging, dan worden ze de inzet van een politieke strijd.

Hoe kan men met een alternatief discours in de media doorbreken en het debat beheersen?

Jan Dumolyn: Door aan de ene kant het spel van de media te willen meespelen en dus eigen marketingstrategieën te ont-

wikkelen, al zal dit door de meeste kameraden als vloeken in de linkse kerk worden beschouwd, en aan de andere kant een authentiek discours te formuleren dat aansluit bij de concrete ervaringswereld van de werkende bevolking.

David Dessers: Je zou die vraag ook kunnen beantwoorden met een verhaal over de burgerlijke media die uiteindelijk vanuit hun eigen agenda en belangen werken. We kennen de media en we kennen dus ook de wispelturigheid van de actuele berichtgeving. Enkel maar je boontjes te week leggen bij die media is dus geen goed idee. Wat vandaag *hot* is, kan voor diezelfde media morgen afgedaan hebben. Tegelijkertijd – en dat is natuurlijk een huizenhoog cliché – leven we vandaag wel in een sterk gemediatiseerde samenleving en zien we dat mediaoptredens een rol kunnen spelen in de doorbraak van een linkse kracht. Na zijn eerste korte optreden op de nationale televisie in Frankrijk kreeg de jonge postbode Olivier Besancenot (NPA) plots een boost in de peilingen. De scherpe bek van Jan Marijnissen heeft de verdere groei van de SP zeker en vast vooruitgeholpen. Het is dus van het grootste belang dat links goede woordvoerders ontwikkelt die in de media-arena het gevecht aan kunnen met de politieke opponenten. Dat is zeker niet makkelijk, gezien de vertrouwdeheid van die opponenten met de media. Het afgelopen jaar wisten voornamelijk Erik De Bruyn (SP.A-rood) en Peter Mertens (PVDA) zich een plekje onder de media-zon te veroveren. Globaal genomen deden die twee dat meer dan behoorlijk, daar gaan we niet flauw over doen.

Mediaoptredens kunnen belangrijk zijn in de ondersteuning van een politieke campagne en het verspreiden van ideeën bij een breed publiek. Het is ondersteunend voor het echte politieke werk, dat zich op een veel dieper niveau afspeelt. Mediaoptredens leveren natuurlijk niet zomaar stemmen of verkozenen op. Het omgekeerde geldt trouwens ook: zowel het Vlaams Blok als Laura Lynn zijn doorgelopen bij een breder publiek ondanks een aanvankelijke mediaboycot.

Moet die eventuele hergroepering van klein links ook geen toenadering zoeken tot Groen!, nu telkens opnieuw blijkt dat bij elke maatschappelijke en economische crisis ons consumptiegedrag, de energiebevoorrading,

de aanwending van de grondstoffen, de klimaatopwarming, enz., kortom het milieu mee aan de basis ligt van die crisissen?

David Dessers: Hoe goed het ook bedoeld kan zijn, een socialisme gebaseerd op CO₂-uitstoot, ontbossing, kernafval dat voor duizenden generaties radioactief blijft, of de afbraak van de biodiversiteit zal de mensheid nooit een toekomst kunnen bieden. Het komt er vandaag niet langer op aan op de kapitalistische productiemiddelen in collectieve handen te nemen, we moeten die productiemiddelen zelf ook veranderen. Dat maakt dat het socialisme van de 21ste eeuw enkel maar een ecosocialisme kan zijn.

Dit gezegd ontsnapt de partij Groen! evenmin aan de tweesprong die we hierboven schetsten, die tussen een 'sociaal en groen liberalisme', waarbij de markt het uitgangspunt blijft en consequent ecosocialisme. Vandaag vind je allicht beide strekkingen – en nog andere – bij Groen!, allen verenigd rond de politieke bekommernis om het milieu. Het lijkt dan ook weinig waarschijnlijk dat Groen! als een geheel zou *willen* een toenadering zoeken tot radicaal links. Maar bij Groen! vind je wel een heleboel mensen die interesse kunnen hebben voor een consequent links en groen alternatief. Het is nodig om de dialoog met deze mensen te vinden en enkel daarom al is het niet zinvol om te pas en te onpas het zware geschut te openen tegen Groen!. Conclusie? Laten we samenwerken met Groen! daar waar mogelijk, laten we een actieve dialoog opstarten met de linkse mensen binnen die partij en laten we ervan uitgaan dat een goede verstandhouding ook bestand is tegen scherpe kritieken wanneer nodig.

Jan Dumolyn: Groen! is zeker een strategische partner voor een nieuwe radicale socialistische kracht, en er zijn vele gemeenschappelijke strijdpunten, maar op korte termijn moet zo'n alternatief zelfstandig worden ontwikkeld. Groen! heeft immers een sterk imagoprobleem bij de werkende klasse, en bezit bovendien naast een linkerkzijde ook een heel liberale middenklassecomponent die geen enkele voeling heeft met de leefwereld van gewone mensen, om nog maar te zwijgen van het fundamenteel 'tsjeverige' vingerzwaaiende moralisme waaraan de meeste groenen lijden, hoe sympathiek ze vaak ook zijn. Ik denk dat samenwerken met Groen! het

.....
De concrete dynamiek waar we nu mee te maken hebben, is dat de PvdA, veruit de grootste van alle dwergen, evolueert naar een moderne communistische partij aangepast aan de eenentwintigste eeuw, en dat partijen zoals de KP en de SAP, die al lang sterk verzwakt zijn, nog afwachtend kijken naar deze transformatie.
.....

moeilijk zou maken om stemmers van het VB of LDD terug te winnen.

Tot nu toe is geen enkele klein linkse organisatie erin geslaagd om een belangrijk deel van de openbare mening te mobiliseren. Bewegingen voor concrete doelen (antiraketten, vredesbeweging, Viëtnambetogingen, proabortus, enz.) slaagden daar wel in. Moet daar geen les uit worden getrokken? Pleit dat bijvoorbeeld niet in het voordeel van een stap-voor-stap-strategie, waarbij men geleidelijk een consensus opbouwt over afzonderlijke acties rond concrete projecten?

Jan Dumolyn: Concrete projecten en bewegingen zijn natuurlijk fundamenteel in de strijd, maar telkens weer stuit je op limieten als er geen politiek verlengstuk komt, dat is toch al voldoende aangetoond.

David Dessers: Zoals reeds gesteld speelden de militanten van radicaal links ook vaak een belangrijke trekkersrol binnen die 'bewegingen rond concrete doelen', zowel op het nationale als het lokale niveau. Daar wringt het schoentje niet zozeer. De vraag is eerder waarom radicaal links er zo slecht in geslaagd is om een politiek verlengstuk te bieden aan deze bewegingen. Of nog anders gesteld, hoe komt het dat zo weinig actievelingen uit die bewegingen zelf ook de conclusie trokken dat er aan politiek moest gedaan worden. In heel wat landen zien we die tendens immers: sociale bewegingen ploegen het veld om, waardoor linkse alternatieven er wortel kunnen schieten. Zo ontstaat er een dialectiek tussen sociale en politieke strijd. Dat geldt ook vandaag nog. De opkomst van links in Latijns Amerika werd voorafgegaan door hevige strijd op het sociale terrein, bijvoorbeeld tegen privatisering van water of energie of tegen het kapen van wouden voor palmindustrie, etc. In Duitsland of Frankrijk vergrootte de

ruimte voor links door sterke syndicale strijdbewegingen. In Engeland groeide er een (kortstondiger) politiek alternatief op basis van een uitgebouwde antioorlogs-beweging. Bij ons zagen we hoe de strijd tegen het generatiepact het politieke debat deed heropleven. Zowel SP.A-rood als CAP waren er een gevolg van. Het is die dialectiek waarop we ook in België in de toekomst moeten blijven rekenen. In ieder geval beantwoordt een schematische stap-voor-stap-benadering niet noodzakelijk aan de reële dynamiek van strijd.

Voor de oplettende toeschouwer verschillen de klein linkse organisaties misschien wel in hun analyse en hun strategie, en maar nauwelijks qua programma. De doorsnee burger echter zag die verschillen niet. Welke garantie hebben we dat als al die groepjes zich samen presenteren, we meer succes zullen hebben dan toen ze met ongeveer dezelfde boodschap afzonderlijk opkwamen?

David Dessers: Geen enkele. Dat is ook niet wat de SAP voor ogen heeft wanneer we praten over de noodzaak van een linkse herschikking. Een pure hergroepering kan zinvol zijn om de onderlinge relaties te verbeteren – al gebeurt soms het tegenovergestelde – of om samen ervaringen op te doen. Samenwerking van links lijkt ons steeds beter dan versnippering of bittere broedergevechten. Maar een hergroepering van radicaal links zal niet volstaan om een doorbraak te maken. Daarvoor moet een links alternatief kunnen rekenen op twee extra mogelijkheden. Ten eerste kunnen er nieuwe breuklijnen ontstaan binnen de linkerkzijde, die maken dat grotere groepen mensen hun steun geven aan een nieuw initiatief. Die Linke werd mede opgebouwd door een heleboel syndicale verantwoordelijken, die van oordeel waren dat de standpunten van hun vakbonden geen politiek gehoor meer kregen en er dus nood was aan de opbouw van iets nieuws. Dat betekent een duidelijke breuk met het verleden en engageert meteen een heleboel aangesloten militanten en leden. Ten tweede kent ons land een heleboel actievelingen uit sociale bewegingen, actiecomités of solidariteitsgroepen die zich politiek dakloos voelen vandaag. Ze herkennen zich niet in de huidige politieke partijen, maar vinden radicaal links vandaag te weinig aantrekkelijk om er zich in te engageren. Dit soort van 'politiek-onafhankelijken' zullen allicht een cruciale

rol spelen in de opbouw van een alternatief in ons land.

Jan Dumolyn: De totale mislukking van het Comité voor een Andere Politiek, die natuurlijk in de sterren geschreven stond, heeft juist weer eens aangetoond dat een nieuwe radicale socialistische partij niet moet opgestart worden als een samenraapsel van ruziënde groepjes. De concrete dynamiek waar we nu mee te maken hebben, is dat de PvdA, veruit de grootste van alle dwergen, evolueert naar een moderne communistische partij aangepast aan de eenentwintigste eeuw, en dat partijen zoals de KP en de SAP, die al lang sterk verzwakt zijn, nog afwachtend kijken naar deze transformatie. Belangrijker is echter dat ook binnen de SP.A de linkerzijde zich versterkt maar dat een breuk tussen de top en SP.A Rood vroeg of laat onvermijdelijk lijkt.

Moeten de verschillende klein linkse organisaties ook niet eens hun eigen praktijk evalueren vooraleer ze proberen tot een 'breder samenwerkingsverband' te komen? Concreet denk ik aan de talrijke keren dat die samenwerking verlamd werd door pogingen van de deelnemers om ze om in te passen in de eigen strategie.

Jan Dumolyn: Dat is uiteraard waar. Juist daarom moeten we het idee van 'klein-linkse samenwerking' volledig verwerpen en kijken naar bredere lagen in de samenleving die het huidige maatschappijbestel verwerpen.

David Dessers: Er zijn tal van redenen waarom radicaal links tot nu toe geen doorbraak wist te forceren in ons land en je kan dat onmogelijk enkel vanuit 'interne' oorzaken verklaren. Maar het sectarisme, dat ook in de Belgische radicale linkerzijde steeds welig tierde, levert wel een deeltje van het antwoord. Dat sectarisme moet met tak en wortel uitgerooid worden, omdat het al ontelbare keren het onderlinge vertrouwen, zo belangrijk in de opstartfase van elk initiatief volledig onderuit heeft gehaald.

Dit kan elke organisatie enkel maar voor zichzelf evalueren en bekijken. Je kan enkel keren voor de eigen deur en met de nodige bescheidenheid kijken hoe een ander het aanpakt. Gelukkig is het niet enkel maar kommer en kwel op dat vlak.

Onderlinge relaties hebben in de politiek steeds een tijdelijk karakter en kunnen steeds herzien worden. Twee voorbeeldjes. De relatie tussen de SAP en de LSP raakte volledig onderkoeld omwille van onze onderlinge conflicten binnen CAP. Het stond twee jaar later een gemeenschappelijke lijst voor de Europese verkiezingen in Franstalig België niet in de weg. Voorts zijn er de positieve evoluties bij de PVDA. Vroeger leek samenwerking tot het einde der dagen onmogelijk. Vandaag werken we op tal van terreinen op een prettige manier samen met militanten van de PVDA. Change? Yes we can!

Welke taak zien de klein-linkse partijen voor henzelf weggelegd gezien de huidige politieke en economische crisis?

David Dessers: De huidige crisis biedt een uitgelezen kans voor radicaal links om marxistische alternatieven te bepleiten. Natuurlijk moet het diskrediet van de bankwereld aangegrepen worden in bredere politieke campagnes. Daarnaast willen we als SAP op twee manieren actief zijn rond de huidige financiële en economische crisis. Ten eerste willen we via kleinere vormingsactiviteiten in steden en aan universiteiten de marxistische analyse van de kapitalistische economie terug onder de aandacht brengen. Tot slot willen we ook een steen bijdragen aan de opbouw van een beweging voor openbare banken en voor een rechtvaardige fiscaliteit.

AANKONDIGING

De jaarlijkse Paul Verbraekenlezingen zijn stilaan een evenement geworden. De formule is ondertussen wel bekend geworden: een interessante spreker die zich kritisch opstelt ten aanzien van het heersende intellectuele discours, behandelt er een actueel onderwerp. Daarna wordt een verzorgde brochure met de tekst van die causerie ter beschikking gesteld.

Die brochures zijn nog steeds beschikbaar, tegen 10 euro

- + Jan Blommaert, *Communicatie en Spin, Kritiek van een modebegrip* (2009)
- + Tariq Ali, *Brief aan een jonge moslim & Het Midden-Oosten, halverwege het drama?*(2008)
- + Marcel van der Linden, *Waarom het veranderen van de wereld nu zo moeilijk en toch zo nodig is* (2007)
- + Marc Spruyt, *Wie is er nog bang van het Vlaams Belang?* (2006)

Om een of meerdere van deze brochures toegestuurd te krijgen volstaat het 10 euro per brochure over te schrijven op rekening 001-5234388-53 van De Vrienden van Paul Verbraeken plus vermelding van naam en adres van de bestemming.